

Reforma europejskiego rybołówstwa – czas na zmiany

Unia Europejska (UE) – w granicach i poza granicami Wspólnoty – mogłaby stanowić przykład dla zrównoważonego rybołówstwa. Zamiast tego, większość zasobów rybnych UE cierpi z powodu nadmiernych połowów, a poziom importu w połączeniu z działaniami floty UE, do których dochodzi poza wodami UE oznacza, że wpływ złego zarządzania jest odczuwany przez społeczności rybackie nie tylko w samej Unii, ale także w odległych krajach, uzależnionych od ryb jako głównego źródła pożywienia i dochodu.

Reforma Wspólnej Polityki Rybackiej (WPRyb) 2012 daje szansę na *położenie kresu nadmiernym połowom i niszczyielskim praktykom połowów oraz na wprowadzenie sprawiedliwego i zrównoważonego korzystania ze zdrowych zasobów ryb*. Niedostatecznie silne wyrażenie woli politycznej na rzecz znaczącej reformy może jedynie pogorszyć stan zasobów rybnych i doprowadzić do degradacji morskich ekosystemów, pogłębiając zapaść w sektorze rybołówstwa. Komisja Europejska, w wydanej w 2009 roku Zielonej Księdze, stwierdziła, że „konieczna jest drastyczna zmiana mająca na celu odwrócenie obecnej sytuacji”.

kryteria powinny być stosowane podczas przyznawania dostępu łowisk i uprawnień połowowych?). Powinno to zostać określone przez Radę i Parlament.

- **Krok 2:** określenie dostępnych zasobów ryb (ile ryb można łowić?). Powinno to zostać określone przez instytucje naukowe, uwzględniając wiedzę tradycyjną.
- **Krok 3:** określenie wielkości i rodzaju zdolności połowowej (jak łowić?). Powinno to zostać określone przez instytucje naukowe i zarządzające.
- **Krok 4:** przyznanie dostępu do zasobów (kto może łowić i gdzie?). Powinno to zostać określone na poziomie lokalnym i/lub regionalnym na podstawie zestawu kryteriów środowiskowych i społecznych uzgodnionych w Kroku 1.

Postulowana polityka

OCEAN2012 to koalicja organizacji dążących do przekształcenia europejskiego rybołówstwa. Proponuje ona całkowicie nowej zasadnicze podejście do zarządzania rybołówstwem w UE i jej flotą operującą na całym świecie. OCEAN2012 dąży do takiej Wspólnej Polityki Rybackiej, która:

- uczyni zrównoważenie środowiska nadrzędną zasadą, bez której nie da się osiągnąć zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego;
- zapewni, że decyzje będą podejmowane na najbardziej właściwych poziomach i w przejrzysty sposób, zapewniając w ten sposób efektywny udział interesariuszy;
- określi zrównoważone zdolności połowowe na poziomie regionalnym Unii Europejskiej;
- uzależni dostęp do zasobów rybnych od spełnienia kryteriów środowiskowych i społecznych;
- zapewni, że środki publiczne będą wykorzystywane wyłącznie dla dobra publicznego i w celu złagodzenia społecznych skutków nieuniknionych w okresie przejściowym prowadzącym do zrównoważonych połowów.

Kto ma łowić, co, gdzie, jak i kiedy?

Odpowiedzi na te fundamentalne pytania stanowią sedno zmian, jakie proponujemy w ramach reformy WPRyb. OCEAN2012 proponuje podjęcie kilku hierarchicznych kroków w procesie decyzyjnym:

- **Krok 1:** wyznaczenie ogólnych, długoterminowych celów polityki rybackiej (na jakim poziomie liczebności zasoby rybne mają zostać utrzymane? Jakie społeczne i środowiskowe

OCEAN2012 przygotował zestaw pięciu dokumentów informacyjnych, koncentrujących się dogłębnie na podstawowych kwestiach, które muszą ulec zmianie oraz odzwierciedlić kroki, które naszym zdaniem, muszą zostać podjęte w procesie reformy:

Dokument informacyjny 2: Środowisko jako priorytet – dla dobra ludzi

Podstawowym celem zreformowanej w 2012 roku WPRyb musi być zabezpieczenie zrównoważonych środowiskowo i społecznie połowów w wodach Wspólnoty i tam, gdzie jednostki UE prowadzą połowy. Pierwszeństwo należy przyznać celom środowiskowym tak, by w dłuższej perspektywie również cele społeczne i gospodarcze mogły zostać zrealizowane. Obecne podjęcie działań na rzecz odtworzenia zdrowych ekosystemów morskich może w krótkiej perspektywie oznaczać społeczne i ekonomiczne koszty. Jednak zaniechanie tych działań zagrazi zrównoważonemu rozwojowi zasobów, a w przyszłości – całemu sektorowi rybołówstwa. Zasada Podejścia Ostrożnościowego zarządzania zasobami (rozumiana zgodnie z definicją przyjętą w Porozumieniu ONZ w sprawie Zasobów Ryb z 1995 roku) oraz Podejście Ekosystemowe (rozumiane zgodnie z definicją przyjętą w Ramowej Dyrektywie UE w sprawie Strategii Morskiej) muszą stanowić podstawę przyszłej WPRyb. Ponadto OCEAN2012 proponuje, by obecne narzędzie zarządzania rybołówstwem, system Maksymalnego zrównoważonego połowu, było stosowane wyłącznie jako cel przejściowy, jako że w dłuższej perspektywie do zabezpieczenia liczebności zasobów niezbędne będą bardziej zachowawcze cele zarządzania.

Dokument informacyjny 3: Zapewnienie dobrego systemu politycznego

Niepowodzenie WPRyb w realizacji postawionych przed nią celów można w znacznym stopniu przypisać obecnemu systemowi decyzyjnemu. Obecnie decyzje w nawet najbardziej szczegółowych kwestiach zarządzania są podejmowane na najwyższych szczeblach politycznych – przez Radę Ministrów i Parlament Europejski. Oba ciała w dużej mierze podlegają krótkoterminowym, często narodowym czy regionalnym, interesom gospodarczym. W celu osiągnięcia długoterminowego zrównoważonego sektora rybołówstwa, OCEAN2012 proponuje, by Rada Ministrów i Parlament Europejski skoncentrowały się na wypracowaniu nadrzędnej wizji i podstawowych kryteriów WPRyb, pozostawiając szczegółowe kwestie implementacji bardziej odpowiednim organom, takim jak Komisja, Państwa Członkowskie czy zdecentralizowane instytucje zarządzające. Wzywamy do wzięcia pod uwagę naukowych rad w sprawie limitów połowowych, wyznaczonych przez Radę, a obecnie co roku przekraczanych o około 50 procent. Dobry system zarządzania oznacza również przejrzystość, silne zaangażowanie interesariuszy, publiczny dostęp do danych dotyczących połowów, statków i floty oraz solidne mechanizmy oceny i kontroli oraz zgodności z przepisami.

Dokument informacyjny 4: Wynagradzanie odpowiedzialnego rybołówstwa przez zapewnianie pierwszeństwa w dostępie do łowisk

Obecnie stosowana metoda przydzielania kwot (znana jako Relatywna Stabilność) przyniosła legitymizację przetowienia. Dostęp do zasobów rybnych w ramach nowej WPRyb powinien opierać się na kryteriach środowiskowych i społecznych, uprzywilejowując mniej niszczycielskie narzędzia połowowe i praktyki, przestrzeganie prawa, niskie zużycie paliwa, większe zatrudnienie, dobre warunki pracy oraz wysoką jakość produktów. Kryteria te stworzyłyby pozytywną konkurencję między rybakami, spośród których ci, którzy łowią w najbardziej zrównoważony społecznie i przyjazny środowisku sposób mogliby łowić więcej. W dłuższej perspektywie takie podejście przeobrazi europejskie łowiska. Decyzje w sprawie przyznawania dostępu do łowisk powinny zostać znacząco zdecentralizowane na bazie ekosystemu / regionalnej / lokalnej w zależności od łowiska i zasobów rybnych. Podmioty prowadzące działalność w sektorze rybołówstwa w lokalnych społecznościach rybackich na danym obszarze, które spełniają kryteria dostępu, powinny otrzymać pierwszeństwo w dostępie do łowisk. Interesariusze w sprawach rybołówstwa poza danego obszaru, po spełnieniu kryteriów, byłyby uprawnione do ubiegania się o dostęp.

Dokument informacyjny 5: Dostosowanie zdolności połowowej do dostępnych zasobów

Dokładny poziom nadmiaru zdolności połowowej floty UE jest

generalnie nieznany, ale niektóre szacunki wykazują, że stanowi on dwu- lub trzykrotność zrównoważonego poziomu. Kluczową kwestią jest dostosowanie zdolności połowowej do możliwości i nakładów połowowych, w celu zapewnienia rentownego ekonomicznie rybołówstwa i zapobiegania nielegalnym, nieraportowanym i nieregulowanym połowom (IUU) oraz nieefektywności. Nadmierna zdolność połowowa to nie tylko problem „wielkości”, ale także problem jakościowy. Jako że różne segmenty floty i narzędzia połowowe wywierają różny wpływ na środowisko morskie, różne wymagania dotyczące paliw skutkują zróżnicowaną jakością ryb, co w rezultacie daje różne efekty społeczne. OCEAN2012 zaleca, by dla każdego łowiska, inaczej niż obecnie dla każdego Państwa Członkowskiego, zostały ustalone docelowe wartości zmniejszenia zdolności połowowej oparte na aspektach ilościowych i jakościowych - niezależnie od interesów narodowych oraz poprzez znaczące instrumenty i kompetencje zawierające wiążące prawnie limity o określonym terminie realizacji, mające na celu wprowadzenie równowagi między zdolnością połowową floty, a dostępnymi na danym obszarze zasobami, dzięki czemu powstać będzie mogła możliwie jak najszybciej zrównoważona flota rybacka. Zdolność połowowa przypadająca na łowisko musi być ponadto regularnie weryfikowana, w celu koniecznego dostosowania do najnowszych ocen dotyczących zasobów.

Dokument informacyjny 6: Subsydia: publiczne środki na usługi publiczne

Powtarzającym się próbom reformy systemu subsydiowania rybołówstwa w UE nie udało się dotąd przewyciężyć status quo – w skrócie – zbyt wiele, zbyt dużych łodzi łowiących zbyt nieliczne ryby. Nowa WPRyb musi przynieść fundamentalny zwrot w dziedzinie priorytetów finansowania, aby odzwierciedlić fakt, że publiczne pieniądze powinny być wykorzystywane do zabezpieczenia publicznych zasobów – mianowicie zasobów rybnych w Unii Europejskiej (UE). Subsydia i inne instrumenty finansowe przyznawane według uznania Państw Członkowskich powinny ułatwiać przejście ku zrównoważonym społecznie i środowiskowo połowom. Powinny one wspierać proces eliminacji zdolności połowowej, która nie jest zgodna z powyższymi kryteriami i przekracza dozwolone wielkości. Żadna finansowa pomoc nie powinna być udzielana programom mającym na celu utrzymanie lub zwiększenie zdolności połowowej.

WPRyb – model globalny

OCEAN2012 wierzy, że realizacja tych reformatorskich celów pomoże osiągnąć zrównoważone rybołówstwo, w dłuższej perspektywie dla dobra środowiska morskiego, i doprowadzi do zdrowych zasobów rybnych co przyczyni się do dobrobytu ludzkości. Jeśli polityka rybołówstwa Unii Europejskiej zostanie sformułowana i wdrożona w sposób opisany powyżej, może stać się globalnym modelem oraz wywrzeć wielce pozytywny wpływ na zarządzanie rybołówstwem na całym świecie.

OCEAN2012 to koalicja organizacji zmierzających do takich zmian w europejskiej Wspólnej Polityce Rybackiej, które położą kres nadmiernym połowom, niszczycielskim praktykom połowów i umożliwią sprawiedliwe i równomierne korzystanie ze zdrowych zasobów ryb.

Koalicja OCEAN2012 została zainicjowana i jest koordynowana przez Pew Environment Group będącą agendą d/s ochrony przyrody fundacji the Pew Charitable Trusts - organizacji pozarządowej mającej na celu położenie kresu nadmiernym połowom ryb w oceanach świata.

Członkami założycielskimi OCEAN2012 są: Coalition for Fair Fisheries Arrangements, The Fisheries Secretariat, nef (new economics foundation), Pew Environment Group oraz Seas at Risk.